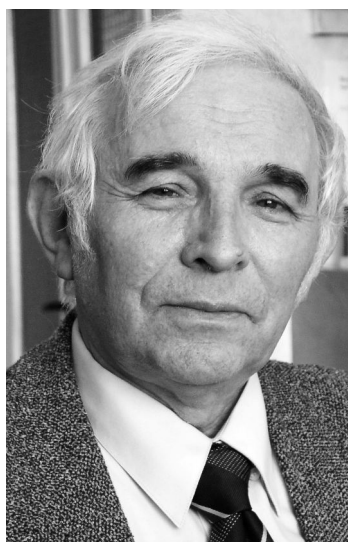

В.С. Броварець^а, О.В. Харченко^б

ДО 80-РІЧЧЯ ВІД ДНЯ НАРОДЖЕННЯ ДОКТОРА ХІМІЧНИХ НАУК, ПРОФЕСОРА БОРИСА СЕРГІЙОВИЧА ДРАЧА (1938-2009)

^а Інститут біоорганічної хімії та нафтохімії НАНУ, м. Київ

^б ДВНЗ «Український державний хіміко-технологічний університет», м. Дніпро

26 лютого 2018 року виповнюється 80 років з дня народження Бориса Сергійовича Драча – визначного вченого, який зробив вагомий внесок у розвиток сучасної органічної хімії.

Б.С. Драч народився 26 лютого 1938 р. в с. Попівка Карлівського району на Полтавщині. В 1954 р. вступив до Львівського державного університету, у якому після закінчення працював до 1961 р. на кафедрі органічної хімії. В 1961–1964 рр. навчався в аспірантурі Інституту органічної хімії (ІОХ) АН УРСР, в 1965 р. захистив кандидатську дисертацію “Взаємодія аліфатичних амінів та α -амінокислот з п’ятихлористим фосфором”. Упродовж 1967–1969 рр. працював старшим викладачем кафедри мономерів і полімерів Київського державного університету імені Тараса Шевченка, а відтак повернувся в ІОХ АН УРСР на посаду старшого наукового співробітника відділу фосфороорганічних сполук. Докторською дисертацією Б.С. Драча “N- α -хлоралкіламіди та їх похідні” (1979 р.) було закладено основи нового наукового напрямку – хімії поліфункціональних азотовмісних реагентів. Цей напрям протягом 30 років успішно розвивався Борисом Сергійовичем і його численними учнями, а досягнуті результати суттєво розширили можливості тонкого органічного синтезу.

З 1986 р. Борис Сергійович очолював відділ хімії піримідинових основ відділення біоорганічної хімії ІОХ АН УРСР, який у 1989 р. реорганізовано у відділ хімії біоактивних азотовмісних гетероциклічних основ Інституту біоорганічної хімії та нафтохімії НАН України. Б.С. Драч був визнаним фахівцем у галузі органічної та біоорганічної хімії, а також хімії елементоорганічних сполук. Він уперше розробив зручні й доступні, в тому числі препаративні методи одержання функціональних похідних різноманітних гетероциклічних систем – нових азото-, фосфоро- та сірковмісних реагентів, які виявились незамінними в синтезах невідомих раніше гетероциклів з високою біологічною активністю. Ним сформульовано концепцію гетероциклічних фосфонієвих синтезів.

Борисові Сергійовичу були притаманні широта наукових інтересів, глибока ерудиція, вміння знаходити оригінальні напрями досліджень і нові методологічні підходи. Він першим в Україні розпочав систематичне вивчення амідоалкілюючих засобів і запропонував оригінальні методи їх використання в тонкому органічному синтезі. Досягнення Б.С. Драча високо оцінено науковцями Росії, Вели-

кобританії, Німеччини, США.

Під керівництвом вченого розроблено технології одержання низки практично важливих речовин – заміників цукру для хворих на діабет, кардіопрепаратів нового покоління, регуляторів росту злакових культур. Серед синтезованих Б.С. Драчем і його учнями сполук виявлено високоактивні інсектициди, бактерициди, фунгіциди.

Проф. Б.С. Драчем створено школу органіків і біоорганіків, результати діяльності якої збагатили хімічну науку і оприлюднені в понад 350 статтях, 3 монографіях, 14 патентах. Міжнародна спільнота широко обізнана з науковим доробком Бориса Сергійовича. Його ідеї реалізуються в низці проектів і розробок, у тому числі й тих, які фінансуються Українськими та міжнародними науковими фондами.

Фундаментальні дослідження Борис Сергійович органічно поєднував з педагогічною і науково-організаційною діяльністю. До нього тяглась талановита молодь, яку він дбайливо виховував. Серед учнів Бориса Сергійовича 4 доктори і понад 20 кандидатів наук. З вдячністю згадують його жорстку, але доброзичливу вимогливість дисертанти, роботи яких він опонував. У 2008 р. Б.С. Драча відзначено нагородою НАН України “За підготовку наукової зміни”.

Проф. Б.С. Драч брав участь у роботі численних учених і експертних рад, редколегій наукових видань, термінологічної комісії НАН України з хімії.

Борис Сергійович був глибоким знавцем і популяризатором поезії, народної пісні, тонким цінителем витворів природи й мистецтва. Ним укладено й видано 6 збірок пісень Трускавецького народного хору, що стало вагомим кроком у збереженні і популяризації української музичної культури. Завдяки йому побачила світ чудова поезія І.Зінченка. Ним створено унікальні фотопейзажі, які він щедро дарував колегам і друзям.

Борис Сергійович прожив недовге, але надзвичайно насичене життя. Світла пам'ять про нього – талановитого вченого, організатора науки, вчителя, чуйної, доброї та принципової людини – назавжди збережеться в серцях його учнів, колег і друзів.

ON THE 80TH ANNIVERSARY OF DOCTOR OF CHEMICAL SCIENCES, PROFESSOR BORYS SERGIYOVYCH DRACH (1938–2009)

V.S. Brovarets^a, O.V. Kharchenko^b

^a *Institute of Bioorganic Chemistry and Petrochemistry of the National Academy of Sciences of Ukraine, Kyiv, Ukraine*

^b *Ukrainian State University of Chemical Technology, Dnipro, Ukraine*

This communication is devoted to the 80th anniversary of the birthday of Professor B.S. Drach (1938–2009). He has made a great contribution to the development of organic chemistry, bioorganic chemistry and hetero-organic chemistry. The communication describes the main stages of the life and research activities of Prof. B.S. Drach.

Keywords: anniversary; research activities; organic chemistry; bioorganic chemistry; hetero-organic chemistry.